

LA EXPLOTACIÓN DEL TERRITORIO Y LA ALIMENTACIÓN

La agricultura y la ganadería determinan el quehacer diario y el ritmo anual de la actividad de los poblados de la Edad del Bronce que ahora se encuentran dispersos y en gran número por toda nuestra geografía. Todo indica que es una época de notable crecimiento demográfico en la que se roturarán y pondrán en cultivo nuevos y extensos territorios.

El cultivo exclusivo de los cereales, trigo y cebada, se diversifica con la introducción de las leguminosas. Las hoces con mangos de madera y dientes de sílex, los molinos de mano, las hachas y azuelas de piedra pulida, hablan de aquellas tareas de roturación, preparación y cuidado de los campos, recolección de las cosechas, almacenamiento y preparación de los alimentos para su consumo. Es probable que durante la Edad del Bronce se utilice ya un primitivo arado de reja vertical tirado por bueyes. Y también hay constancia del aprovechamiento de frutos silvestres, como las aceitunas o las bellotas, cuyos restos carbonizados se conocen en muchos casos.

Los principales animales domésticos son las cabras y las ovejas, a las que se suman cerdos, perros y vacas. De ellos, según los casos, se aprovecha la carne, la leche, la piel y tal vez la fuerza del buey para carga y tiro. La caza del ciervo ocupa un lugar destacado en muchos poblados, no sólo como actividad capaz de contribuir al suministro de carne, pieles o astas, sino también como protección necesaria de los campos cultivados frente a los herbívoros silvestres.

Las grandes estructuras de habitación excavadas en los últimos años ilustran muchas de estas actividades cotidianas y sugieren que existió una distribución de las mismas en el interior del poblado y en el de las casas. Zonas de almacén con grandes tinajas para contener el cereal, espacios dedi-

cados a la molienda de cereales con las piezas de molino bien calzadas en el suelo o sobre plintos de barro, hogares y hornos que concentran los hallazgos de ollas y cazuelas empleadas para la preparación de la comida, o grandes piezas de barro utilizadas como pesos de telar, son ejemplo de ello.

Cereales i dents de falç de sílex es troben en nombrosos poblats valencians.

Cereales y dientes de hoz de sílex están presentes en numerosos poblados valencianos.

L'aixovar domèstic en els poblats de l'Edat del Bronce es compon fonamentalment de recipients ceràmics: gerres, olles, cassoles, bols, formatgeres i vasos geminats.

El ajuar domèstic en los poblados de la Edad del Bronce está compuesto fundamentalmente por recipientes cerámicos: orzas, ollas, cazuelas, cuencos, queseras y vasos geminados.

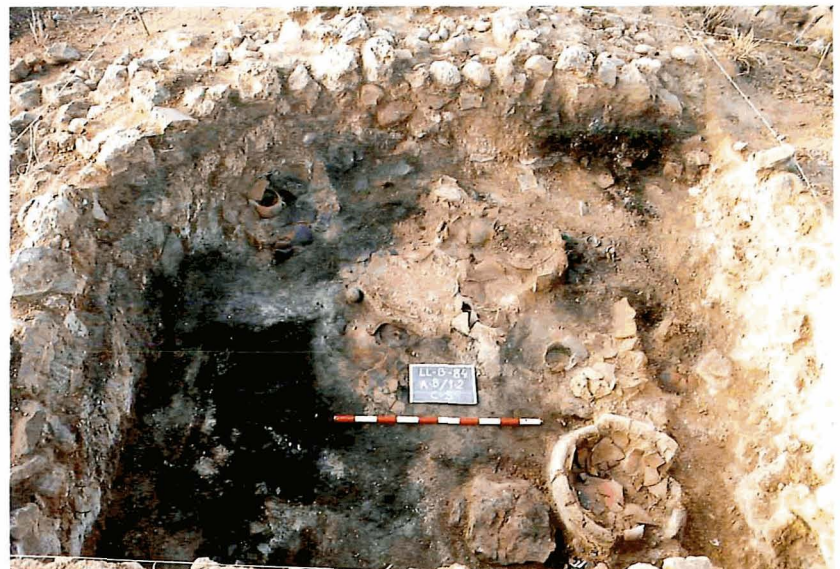
L'EXPLOTACIÓ DEL TERRITORI I L'ALIMENTACIÓ

L'agricultura i la ramaderia determinen la faena diària i el ritme anual de l'activitat en els poblats de l'Edat del Bronze que ara es troben dispersos i en gran nombre per tota la nostra geografia. Tot assenyala que és una època de notable creixement demogràfic en què s'emprimen i es posen en conreu nous i extensos territoris.

El cultiu exclusiu dels cereals, blat i ordi, es diversifica amb la introducció de llegums. La falç amb mànec de fusta i dents de sílex, el molí de mà, la destal i l'aixa de pedra polida parlen d'aquelles tasques de rompuda, preparació i cura dels camps, collita de cultius, emmagatzematge i preparació dels aliments per al consum. És probable que durant l'Edat del Bronze s'utilitzara la primitiva arada de rella vertical estirada per bous. També hi ha constància de l'aprofitament dels fruits silvestres, com ara les olives o les bellotes, les restes carbonitzades de les quals es coneixem en molts casos.

Els principals animals domèstics eren les cabres i les ovelles, i també porcs, gossos i vaques. Segons els casos, se n'aprofita la carn, la llet, la pell i, potser, la força del bou per a càrrega i tir. La caça del cérvol ocupa un lloc destacat en molts poblats, no solament com a activitat que contribueix al subministrament de carn, pells o banyes, sinó també com a protecció necessària dels camps cultivats davant els herbívors salvatges.

Les grans estructures d'habitació excavades en els últims anys il·lustren moltes d'aquestes activitats quotidianes i suggereixen que tingueren la seua distribució en l'interior del poblat i de les cases. Zones de magatzem amb grans gerres per a contenir el cereal, espais dedicats a la seua mòlta amb les peces de molí ben falçades en el sòl o sobre plints de fang, llars i forns on hi ha troballes d'olles o cassoles que s'empraven per a la preparació de les menjades, o grans peces de fang utilitzades com a pesos de teler, en són exemple.

Lloma de Betxí, Paterna.
Lloma de Betxí, de Paterna.